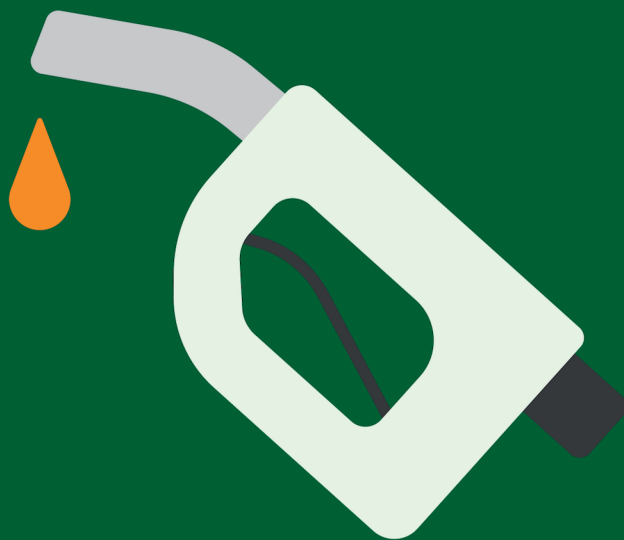

SIDSTE UDKALD FOR AT NÅ KLIMAMÅLET FOR 2025 ...

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

INDHOLD

Sidste udkald for at nå klimamålet for 2025	3
1. Vi er længere fra målet end antaget	5
2. Sådan kommer vi i mål	10
3. Principper for god klimapolitik	15

ANALYSE:

Sidste udkald for at nå klimamålet for 2025

Udgivet: Maj 2023

Forfattere: Karsten Capion og Torsten Hasforth

SIDSTE UDKALD FOR AT NÅ KLIMAMÅLET FOR 2025

Folketinget har vedtaget et klimamål for 2025 for at sikre handling på den korte bane på vejen mod 2030. Udledningerne som målet omfatter opgøres som et gennemsnit for perioden 2024-2026. Måleperioden starter derfor om blot syv måneder.

CONCITO's vurdering er, at vi er væsentligt længere fra at nå målet, end det der fremgår af Klimastatus og -fremskrivning 2023 (KF23). KF23 opgør mankoen til 0,2 mio. tons ift. til at nå en reduktion på 50% i 2025. CONCITO vurderer mankoen til 2,4 mio. tons CO₂e. Der kræves dermed flere end 2,4 mio. tons CO₂e reduktioner årligt for at nå over 50% reduktion i perioden 2024-2026.

Det er en betydelig udfordring alene at nå en reduktion på 50%. Det er dog muligt at anvise en række virkemidler, der bringer udledningen ned, så reduktionerne overstiger 50%. De tiltag skal dog vedtages hurtigt, hvis målet med nogen sandsynlighed skal kunne nås. CONCITO's præsenterer i dette notat bud på, hvordan mankoen kan lukkes. CONCITO opfordrer i den forbindelse regeringen til hurtigst muligt at fremlægge et opdateret virkemiddelkatalog til forhandlinger om indfrielsen af 2025-målet.

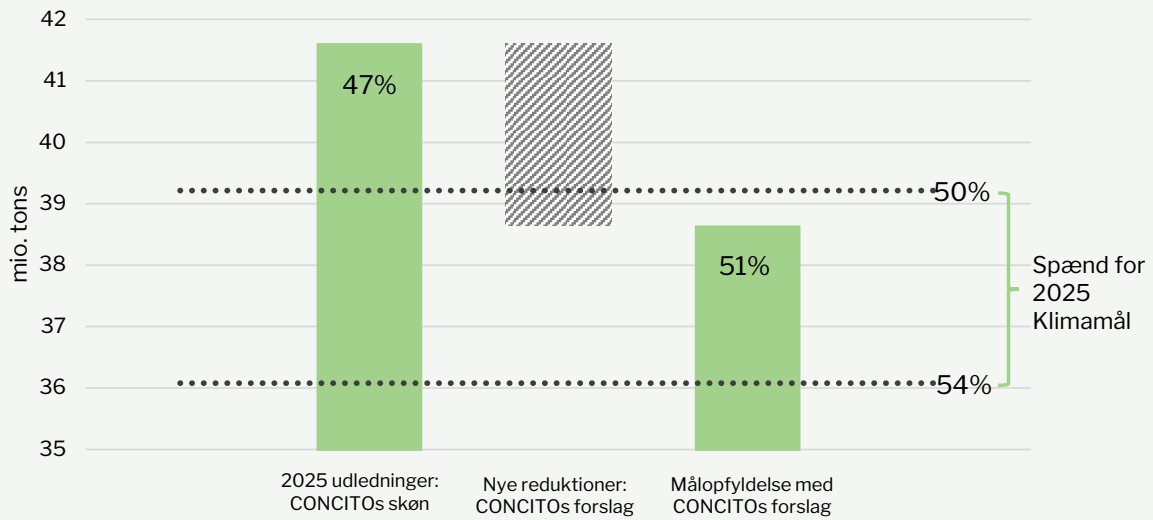
Det er problematisk, at vi nu står så tæt på et klimamål, der er svært at opfylde. På baggrund af erfaringer fra den proces, er der behov for en ændret tilgang til fremtidig, god klimapolitik. En klimapolitik, der kan sikre, at vi ikke står med en tilsvarende risiko for manglende mål opfyldelse kort før 2030.

Analysens hovedbudskaber:

1. Vi er meget længere fra at indfri 2025-mål om 50-54% reduktion af CO₂ end det der fremgår af KF23. Vores analyse viser, at der mangler 2,4 mio. tons svarende til en reduktion på 47%. KF23 siger, at vi blot mangler 0,2 mio. tons.
2. Det er sidste udkald, hvis vi skal nå 2025-målet. Det måles som gennemsnit for 2024-2026 og begynder altså om bare syv måneder.
3. Muligheden for at nå 2025-målet er til stede. Paletten af mulige tiltag og teknologiske løsninger er dog begrænset grundet den korte tidshorisont. Der er derfor behov for fokus på tiltag, der kan ændre adfærd og levere reduktioner her og nu.
4. Vi fremlægger her et katalog af virkemidler rettet mod transport, landbrug og energisektoren, og som kan sættes i værk umiddelbart.
5. Fremadrettet bør god klimapolitik tilrettelægges, så der tages højde for, at effekten af tiltag kan blive forsinket og give mindre end forventet.

CONCITO korrektioner relativt til KF'23	2025-mål	
	Manko ift. 50% (mio. tons CO ₂ e)	Reduktion ift. 1990 (%)
Status i 2025 i KF23	0,2	49,8%
Forskel fra 2025 til gennemsnit 2024-26	0,8	
Status m. korrekt opgjort mål	1,0	48,8%
Korrektion af udledninger opgjort i KF23	1,4	
Status m. reviderede skøn	2,4	47,0%
Manko til 54 %	5,5	

Klimatiltag til opfyldelse af 2025-mål

Reduktion i mio. tons CO2e	2025-mål		
	Effekt af tiltag	Manko ift. 50% (mio. tons CO2e)	Reduktion ift. 1990 (%)
Status m. reviderede skøn		2,4	47,0%
Øg dieselafgifter til tysk niveau	1,0		
Højere afgift på mellemstore og store emissionsbiler	0,2		
Genbesøg infrastrukturaftale	0,1		
Maks 110 km/t på motorveje	0,1		
Hyppig udslusning af gylle	0,4		
Brug af nitrifikationshæmmere	0,3		
Fodertilsætning til malkekvæg	0,2		
Opgradering af biogas der i dag bruges til elproduktion	0,1		
Elektrificering af biogasanlæg	0,1		
Hurtigere implementering af CO2-afgift	0,1		
Forhøjelse af CO2-afgift fra 2025	0,1		
Kulafgift	0,2		
Højere afgift på rumvarme	0,1		
Total effekt af tiltag	2,9		
Status efter anbefalede tiltag	-0,5		50,7%

1. VI ER LÆNGERE FRA MÅLET END ANTAGET

Baggrund

Folketinget vedtog i maj 2021, at der skulle tilføjes et 2025 mål til klimaloven som supplement til det allerede vedtagne 70 % reduktionsmål i 2030.¹

Rationalet for 70-procentsmålet i 2030 var, at Danmark havde en bestemt andel af den mængde udledninger verdens lande kunne tillade sig at udlede, hvis man ville levere sit fair bidrag til at holde temperaturstigningerne under 1,5 grader.

Klimarådet pegede på, at en lineær reduktionssti frem mod 2030 skulle ramme 54 % i 2025.

Samtidig understregede Klimarådet, at en hurtig reduktionsindsats var ønskværdig både ud fra et hensyn til omkostningseffektivitet og maksimalt bidrag til indsatsen mod klimaforandringer.²

Den endelige aftale endte med et mindre ambitiøst mål, udgjort af et spænd fra 50 til 54 %. Regeringen har ikke siden fremlagt et bud på en pakke af virkemidler, der kan indfri hverken den nedre eller øvre ende af spændet.

Det fremgår af aftalen bag 2025-målet, at målet udtrykkes som et gennemsnitsmål for 2024-2026, ligesom 2030-målet reelt er et mål for perioden 2029-2031. Dette sikrer, at tilfældigheder som udsving i vejret ikke påvirker målopfyldelsen. Derudover har det den positive effekt, at det tilskynder til tidlig handling, og at sen handling kræver yderligere tiltag for at sikre samlet målopfyldelse.

Klimafremskrivning anviser manko på 1 mio. tons for 50% reduktion i 2024-2026

Klimastatus og -fremskrivning 2023 (KF23) vurderer umiddelbart, at vi er 0,2 mio. tons fra at nå den nedre ende af spændet på 50 % reduktion i 2025³.

Denne opgørelse er dog for 2025 som enkeltår og ikke for måleperioden 2024-2026.

Ses der på måleperioden (2024-2026) viser KF23, at vi er ca. 1 mio. tons og ikke 0,2 mio. tons fra at nå målet. Det skyldes, at de højere udledninger i 2024 ikke modsvares af reduktioner i 2026, hvilket gør, at gennemsnittet bliver trukket i vejret.

Usikkerhed peger entydigt mod, at udledningerne bliver større end opgjort i KF23

KF23 er et skøn for udviklingen i de kommende års reduktioner i drivhusgasudledninger. Et skøn kan naturligvis vise sig at blive overhalet af virkeligheden. De endelige udledninger kan i sidste ende både være højere og lavere. Men en gennemgang af de forskellige tiltag og sektorer peger entydigt på en stor risiko for, at de endelige udledninger vil være højere i de kommende år, end KF23 viser. Hvis den risiko realiseres, vil det naturligvis bringe målopfyldelsen af 2025-målet længere væk.

KF23 viser en manko på ca. 1 mio. tons til 50% reduktion. Hvis det antages, at usikkerheden i skøn er symmetrisk, vil der derfor være 50 % risiko for, at vi får færre reduktioner og en større afstand til 50% reduktion end de 1 mio. tons. Men også 50 % chance for, at vi i sidste ende lander tættere på 2025-målet.

1 https://fm.dk/media/25182/aftale-om-et-indikativt-drivhusgasreduktionsmaal-for-2025_a.pdf

2 https://klimaraadet.dk/sites/default/files/node/field_file/70_pct_analyse.pdf#page=143

3 Mankoen blev opgjort med forbehold for resultatet af CCUS-udbuddet. Det blev afgjort 15. maj med Ørsted som vinder, der først kan lagre fra december 2025, hvilket opjusterer udledningerne i 2025 med 0,4 mio. tons CO₂.

Klimaloven definerer ikke med hvilken sikkerhed målene skal nås. Men en politik, der ”indfrier målene”, bør indeholde en buffer, så målet nås med høj sandsynlighed. Det betyder, at man i praksis skal sigte højere end det mål, man forsøger at ramme.

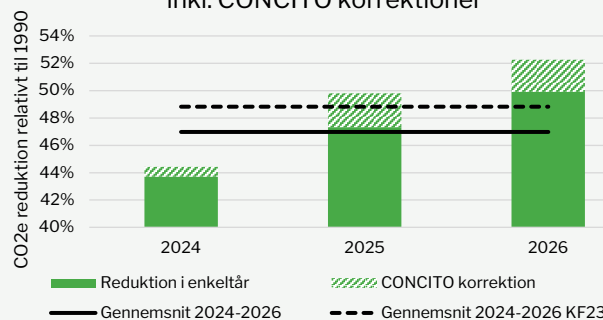
KF23 indeholder et forbehold for en evt. justering. Det drejer sig om resultatet af det nyligt afgjorte CCUS-udbud. KF23 indregner 0,4 mio. tons i 2025 og 2026 fra dette udbud.

Ørsted, der vandt udbuddet d. 15. maj, har meddelt, at man starter i december 2025 og vil fange 0,43 mio. tons i 2026.

KF23 er også optimistisk på en række andre områder. Det gælder bl.a. effekten af de øvrige CCS-udbud, effekt af affaldsaftalen, opgørelse af grænsehandel med diesel og aktivitetsniveauet i industrien. Samlet er vores vurdering, at vi med nuværende politik er på vej mod ca. 47 % reduktion i 2025 og at der mangler 2,4 mio. tons reduktioner for at nå den nedre ende af spændet på 50-54 %.

Størstedelen af korrektionerne sker i 2025 og 2026, da det primært er i disse år, man har indregnet effekterne af de politiske aftaler, hvis effekt er opgjort for optimistisk.

Klimafremskrivning 2023
inkl. CONCITO korrektioner

Tabellen herunder viser CONCITOs anbefalede korrektioner relativt til KF23. Den samlede effekt i forhold til klimamålet i 2025 er en forhøjelse af udledningerne på 1,4 mio. tons pr. år i gennemsnit.

Det kan ikke udelukkes, at der andre områder end de i tabellen fremhævede, der vil udvikle sig i en mere eller mindre gunstig retning for klimaet. Med en sandsynlig højere udledning på 1,4 mio. tons, kræver det dog et massivt udsving i positiv retning, hvis den negative korrektion skal modsvares.

CONCITO korrektioner (mio. tons CO2e)	2024	2025	2026
Grænsehandel	0,45	0,45	0,45
CCUS-pulje	-	0,40	-
NECCS-pulje	-	0,30	0,20
GSR CCS-pulje	-	-	0,20
Affaldsaftale	-	0,30	0,30
Raffinaderier og cementproduktion	0,10	0,50	0,70
Samlede korrektioner	0,55	1,95	1,85
Total (mio. tons CO2e)	44,1	41,3	39,3
Reduktion i enkeltår	43,7%	47,3%	49,9%
Gennemsnit 2024-2026	47,0%		
Manko til 50 %	2,4	mio. tons	
Manko til 54 %	5,5	mio. tons	

Beskrivelse af de enkelte korrektioner til KF23

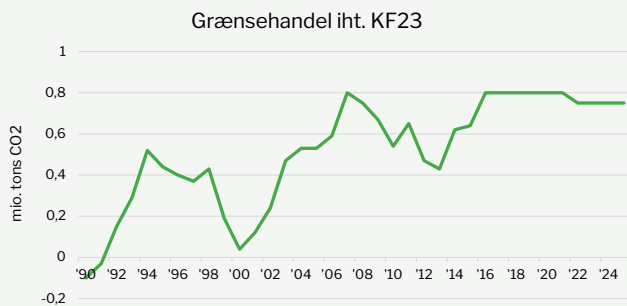
Stigende tyske afgifter peger på større grænsehandel

Det er attraktivt for særligt vognmænd at tanke i Danmark, da vi har en lavere pris på diesel end vores nabolande. Den lavere pris skyldes primært, at vi har lavere afgift på brændstof end Tyskland, der løbende er ved at indføre en CO₂ afgift på benzin og diesel i perioden 2021-2026.

Den stigende tyske CO₂-afgift øger spændet mellem de tyske afgifter og de danske. Det er til dels modsvaret af, at prisen på brændstoffet er højere i Danmark. For privatpersoner er der også en højere moms på diesel i Danmark end i Tyskland. I sidste ende er der dog en betydelig grænsehandel af lastbiler, der tanker i Danmark.

I et svar til skatteudvalget oplyser skatteministeren, at grænsehandlen for 2022 er 550 mio. liter diesel og at den forventes at være 700 mio. liter i 2023.⁴ Det svarer til ca. 1,7 mio. tons CO₂.

KF23 antager dog, at det historiske skøn fra 2016⁵ på 300 mio. liter er uforandret i hele fremskrivningsperioden på trods af et stigende prisspænd til Tyskland.

Kilde: KF23

Note: Grænsehandel et antaget uændret fra '16. Faldet i udledninger fra '21 til '22 er effekten af en øget iblanding af biobrændstoffer i dansk diesel.

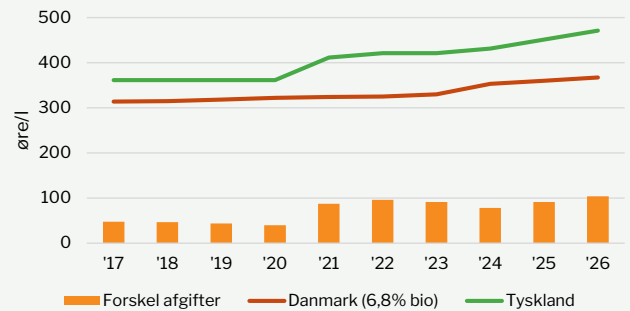
4 <https://www.ft.dk/samling/20222/almudel/sau/spm/137/svar/1944951/2684654.pdf>

5 <https://www.skm.dk/media/4973/graensehandel2016.pdf>

6 SAU spørgsmål nr. 204 af 12. april 2023 - <https://www.ft.dk/samling/20222/almudel/sau/spm/204/svar/1955859/2703931/index.htm>

7 <https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Statistik/concito.pdf#page=4>

Tyske dieselaftgifter overstiger de danske Dieselaftgift DE vs. DK

Forskellen i 2023 mellem KF23 og Skatteministeriets svar til Skatteudvalget svarer til 0,9 mio. tons CO₂ og bidrager dermed til væsentlig usikkerhed om, hvor langt vi er fra målet. Skatteministeriet har efterfølgende i et nyt svar til skatteudvalget undladt at forholde sig til den direkte effekt på grænsehandel af de ændrede afgifter⁶.

Det er usandsynligt, at det stigende spænd i afgifter ikke har affødt en større grænsehandel. Det reelle tal ligger derfor med stor sandsynlighed højere end antaget i KF23. Datagrundlaget er dog ret usikkert. Givet den store betydning grænsehandel har for Danmarks målopfyldelse (og statsfinanser), bør vidensgrundlaget opdateres.

I CONCITOs beregnede korrektion til tal fra KF23 er antaget den halve værdi på 0,45 mio. tons mellem Skatteministeriets oprindelige svar og den ændrede grænsehandel som opgjort i KF23.

Mest centralt er dog, at der bør være konsistens imellem Klimafremskrivningen og de effektvurderinger, der anvendes ved indgåelse af politiske aftaler⁷. I effektvurderinger ved forslag om ændring i fx danske afgifter eller CO₂-fortrængningskrav beregnes ændring i provenu og udledninger ved en ændret grænsehandel. Men de samme beregninger indgår nu ikke i opgørelsen af de fremtidige udledninger. Det er selvsagt ikke konsistent.

CCS-udbud tager længere tid end forudsat

Ørsted vandt CCUS udbuddet og har forpligtet sig til at starte fangst og lagring i december 2025 og levere 0,43 mio. tons i 2026, hvilket er en anelse mere end de 0,4 mio. tons, der var indregnet i KF23. Projektet kræver en helt ny værdikæde i Danmark, og tidsplanen er ambitiøs, hvilket indebærer risiko for forsinkelser

NECCS-udbuddet forventes først at blive afviklet i efteråret, hvilket også giver en stram tidsplan for at sikre lagring allerede i 2025, godt et år efter udbuddet er afgjort. Detaljerne er endnu ikke på plads, men på baggrund af dialog med markedsaktører vurderer CONCITO, ud fra et groft skøn, at det er mere realistisk at forvente 0,2 mio. tons i 2025 og 0,3 mio. tons i 2026, modsat 0,5 mio. tons, som antaget i KF'23. Det skyldes dels den korte frist for levering og at den forudsatte pris for reduktioner er optimistisk givet konkurrencesituationen i markedet på kort sigt.

CCS-puljen fra grøn skattereform (GSR) har endnu ikke en annonceret tidsplan for afholdelse af udbud. I det lys vurderes det som urealistisk, at puljen når at bidrage med reduktioner før 2027. Det vil sige, at puljen ikke får effekt i forhold til 2025-målet.

Meget tvivlsomt om affaldsaftale vil reducere udledning som antaget

Aftalen om liberalisering af affaldssektoren, som i øjeblikket er i lovbehandling, giver en effekt i KF23 på ca. 0,3 mio. tons i 2025 og 2026. Lovforslaget er blevet kritiseret af både Klimarådet og CONCITO for ikke at have nogen klimaeffekt. I et notat fra Klimaministeriet understreges det, at klimaeffekten af lovforslaget er behæftet med betydelig usikkerhed.⁸

Der mangler dokumentation for, at anlæg der ikke vil være konkurrencedygtige og dermed forudsættes at lukke, også kan få lov til at lukke i 2025/2026, da der skal etableres alternativ varmforsyning før de kan få lov at lukke. Dertil

er det en mulighed, at konkursramte anlæg bliver opkøbt og drevet videre, hvis der kan være økonomi i dette med en lavere restgæld. Det er heller ikke givet, at en ny, alternativ varmforsyning vil være klimaneutral til at starte med, hvis værkerne lukker og deres nuværende fjernvarmeleverancer skal produceres på anden vis.

Effekt af grøn skattereform på cementproduktion og raffinaderier

Den grønne skattereform har antaget, at aktiviteten på bl.a. cementproduktion og raffinaderier vil falde, som følge af de afgifter, der indføres med grøn skattereform fra 2025. Det bør bemærkes, at lov, der udmønter grøn skattereform, ikke er vedtaget endnu.

På baggrund af vores dialog med aktørerne, vurderer vi, at det er mere sandsynligt med en højere produktion end den estimerede aktivitetsnedgang og deraf afledt faldende udledninger. Der er derfor en risiko for, at de sektorer på den korte bane ikke vil reducere deres udledninger pga. lavere aktivitet.

Yderligere usikkerheder ift. fremskrivningerne

En række usikkerhedsfaktorer er ikke vurderet i dette notat. Det drejer sig bl.a. om metanlækage fra biogasanlæg, hvor KF23 antager at denne er nedbragt til 1 % i gennemsnit. Reduktionen kan i praksis både blive større og mindre afhængigt af, hvor stor en indsats der leveres fra danske biogasanlæg. Der er dog meget begrænsede økonomiske incitamentter til at levere mere end målet. Der er fx ingen drivhusgasafgift på lækage fra biogasanlæg.

Biogasanlæg skal senest have gennemført den første gennemgang af anlæg mhp. måling af metanlækage d. 1. januar 2024. Dermed vil der være grundlag for en mere præcis opgørelse⁹. CONCITO anbefaler, at der offentliggøres foreløbige resultater, når der foreligger data for en væsentlig del af anlæggene.

⁸ <https://www.ft.dk/samling/20222/lovforslag/L115/spm/1/svar/1957279/2706244.pdf>

⁹ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/1535>

En yderligere usikkerhed om biogas er, at det tyske CO₂ fortrængningskrav for transportsektoren har vist sig så attraktivt at en række anlæg overvejer at sælge flydende biogas (LBG) til det tyske marked. En del af dette kan opnås ved øget produktion på eksisterende anlæg, men der er også risiko for at anlæg frasiger sig støtten og i stedet eksporterer en betydelig del af den danske biogas ud af landet, hvorved andelen af fossil gas og udledningerne i det danske klimaregnskab vil stige.

Nordjyllandsværket er i perioden 2024-2026 Danmarks eneste tilbageværende kulfyrede kraftvarmeværk. Forbruget af kul til el og varmeproduktion forudsættes at falde massivt fra 2024 til 2025 i KF23. Det skyldes ændrede brændselspriser og antagelser om udviklingen i elsystemet i særligt vores nabolande. Udledningen i KF23 fra kul brugt til el- og varmeproduktion er 2,1 mio. tons i 2024 faldende til hhv. 0,6 og 0,2 mio. tons i 2025 og 2026.

Der er betydelig usikkerhed om, hvor attraktiv kulkraft er relativt til gaskraft og brændselsprisforventningen for særligt 2024 har flyttet sig væsentligt med en halvering af forwardprisen på gas i 2024, siden forudsætningerne til KF23 blev lagt fast.¹⁰ Det kan føre til mindre kulkraftproduktion i 2024, men omvendt kan en stigning i gasprisen igen føre til mere kulkraft i 2025 og 2026 end forudsat i KF23.

Derudover falder varmeleverancerne fra Aalborg Portland til Aalborg Forsyning, så de udgør blot 15 % af varmebehovet mod tidligere 28 %¹¹. Faldet vil umiddelbart i vidt omfang blive kompenseret ved mere kulkraftvarme, hvilket vil øge udledningerne.

10 Forwardprisen for gas blev trukket d. 21. november 2022. Prisen er sidenhen halveret: <https://www.theice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures/data?marketId=5786635&span=2>

11 <https://aalborgforsyning.dk/privat/nyheder-og-presse/seneste-nyheder/3-maj-2023-aalborg-forsyning-haever-varmeprisen/>

2. SÅDAN KOMMER VI I MÅL

CONCITO har tidligere givet bud på virkemidler, der kan levere reduktioner på kort sigt. Herunder kommer et opdateret bud med effektvurdering relativt til ovenstående korrigerede klimafremskrivning.

Den gode nyhed er, at det ikke er for sent at gennemføre politik, der indfrier målet, selvom den korte tidsfrist indskrænker paletten af mulige virkemidler betragteligt. Alle tiltag, der kræver investeringer med mere end tre år fra beslutning til idriftsættelse kan således ikke nå at bidrage til målopfyldelsen, men er alligevel vigtige for at nå fremtidige klimamål.

Forslagene er opsummeret i tabellen og uddybet i teksten herunder.

Øg dieselafragift til tysk niveau

Virkemiddel: Øg dieselafragiften med ca. 1 kr./liter og sænk udligningsafgiften tilsvarende forprivatbiler. Stigningen modsvarer difference til tysk dieselafragift.

Baggrund: Tyskland øger afgifterne på benzin og diesel i perioden 2021-2026. Det gør det tiltagende mere attraktivt at tanke i Danmark for særligt vognmænd.

Som grønt foregangsland bør Danmark ikke være et sted, hvor det er attraktivt at tanke fossile brændsler. Ved at hæve dieselafragiften vil Danmark understøtte den langsigtede fælles omstilling af EU's transportsektor, begrænse grænsehandlen og derudover opnå et bidrag fra reduktioner i det indenlandske dieselforbrug.

Højere afgifter på brændstoffer flugter med princippet om, at forurenere betaler og tilskynder særligt de køretøjer, der kører mest til at omstille til el. Ved at sænke udligningsafgiften og begrænse afgiftsstigningen til diesel vil skyggeprisen for forslaget blive væsentligt lavere end, hvad der fremgår af Klimaprogram 2022.

Effekt: Den skønnede effekt er beregnet på baggrund af svar til Klima-, Energi og

Tiltag	Reduktion i mio. tons CO ₂ e		
	2024	2025	2026
Øg dieselafragifter til tysk niveau	1,0	1,0	1,0
Højere afgift på mellemstore og store emissionsbiler	0,05	0,15	0,25
Genbesøg infrastrukturaftale	0	0,1	0,1
Maks 110 km/t på motorveje	0,1	0,1	0,1
Hyppig udslusning af gylle	0,2	0,4	0,6
Brug af nitrifikationshæmmere	0,1	0,3	0,5
Fodertilsætning til malkekvæg	0	0,3	0,3
Opgradering af biogas der i dag bruges til elproduktion	0,05	0,15	0,15
Elektrificering af biogasanlæg	0	0,05	0,1
Hurtigere implementering af CO ₂ -afgift	0,4	0	0
Forhøjelse af CO ₂ -afgift fra 2025	0	0,2	0,2
Kulafgift	0,2	0,2	0,1
Højere afgift på rumvarme	0,1	0,1	0,1
Total reduktion relativt til korrigeret KF23	2,2	3,1	3,5
Total (mio. tons CO ₂ e) - korrigeret KF23	44,1	41,3	39,3
Udledning efter tiltag	41,9	38,3	35,8
Reduktion i enkeltår	46,5%	51,2%	54,4%
Reduktion i 2024-2026	50,7%		

Forsyningsudvalget¹. Effekten er opgjort med usikkerhed, men en forhøjelse af dieselaftgiften vil entydigt reducere dieselforbrug. Det skal som ovenfor beskrevet nævnes, at der ikke er konsistens mellem metoder ift. effektvurderingen og opgørelsen af mankoen.

Højere afgift på mellemstore og store emissionsbiler

Virkemiddel: Fordobling af satsen for registreringsafgiftens *Tillæg for CO₂-udledning*², for biler med en udledning over 117 gCO₂/km gældende fra primo 2024.

Baggrund: Der er nu for mellemstore og store biler fuldgyltige elektriske alternativer, så skyggeprisen for at vælge en elbil, bør være lavere end hidtil estimeret.

Gennemregningen af virkemidler på transportområdet bør anvende seneste værdier fra Transportøkonomiske enhedspriser.

Effekt: 50.000 færre solgte emissionsbiler end i KF23 (halvering af salget). Med 2 ton CO₂/bil/år og løbende bilsalg hen over året giver det hhv. 0,05, 0,15 og 0,25 mio. tons i 2024-2026.

Forslaget har desuden et meget stort bidrag på længere bane, da det accelererer omstillingen væk fra fossile biler og mod elbiler og anden klimavenlig mobilitet. Det kan også være et nødvendigt tiltag for at indfri Danmarks klimaambitioner i 2030, fremrykning af nettonul og ift. at leve op til EU's krav for ikke-kvotesektoren.

Genbesøg infrastrukturaftale

Virkemiddel: Genbesøg infrastrukturaftale og udskyd ikke-nødvendige projekter

Baggrund: I lyset af højere dieselaftgifter, og de planlagte vejafgifter vil det afledte transportbehov med stor sandsynlighed blive mindre end forudsat ved vedtagelsen af infrastrukturaftalen. Denne bør derfor genbesøges og ikke-nødvendige elementer, bør udskydes. Derved kan Danmark spare

ressourcer til andre samfundsmæssige prioriteter, og mindske CO₂-udledningen fra anlægsprojekter. Projekterne kan evt. opføres senere med lavere klimabelastning, som følge af den teknologiske udvikling.

Effekt: CONCITO skønner under betydelig usikkerhed at der kan spares 0,1 mio. tons fra anlæg (inkl. produktion af bl.a. cement) i 2025 og 2026, som følge af færre anlæg.

Maks 110 km/t på motorveje

Virkemiddel: Sænk den generelle hastighedsgrænse til 110 km/t og overvej evt. automatisk fartkontrol.

Baggrund: Hastigheden blev hævet til 130 km/t i 2004 på lidt over halvdelen af det danske motorvejsnet. Siden er flere strækninger kommet til. Samtidig viser Vejdirektoratets analyser at ca. halvdelen af alle bilister kører hurtigere end 110 km/t på motorvejen.

Bruttovirkemiddelkataloget fra Klimaprogram 2022 beskriver en reduktion af fartgrænserne til 100 km/t men med en skyggepris på 46.250 kr./ton. Dette tal ser ud til at være voldsomt overvurderet og CONCITO opfordrer til en genberegning af omkostningen, der inkluderer brændstofbesparelsen ved at køre langsommere³.

Effekt: 0,1 mio. tons CO₂/år effekt i alle år.

Hypig udslusning af gylle

Virkemiddel: Krav om hypig udslusning af gylle i 2024 i de staldtyper, hvor det er praktisk muligt at implementere hypig udslusning, og som ikke er omfattet af kravet til hypig udslusning i dag. Det vil i første omgang gælde for nogle so-smågrise stalde, siden kan det også omfatte nogle typer afkvæg- og fjerkræstalde.

En udfordring er dokumentation for, at landmanden foretager hypig udslusning. Derfor bør man prioritere politisk, at der udmøntes penge her og nu til udvikling af et sådant system, så der automatisk kan indhentes aktivitetsdata

¹ <https://www.ft.dk/samling/20222/almdel/kef/bilag/0/2675553.pdf>

² <https://skat.dk/data.aspx?oid=2234529>

³ <https://concito.dk/concito-bloggen/gevinsterne-ved-hoejere-hastigheder-er-overvurderede>

for udslusning af gylle. Vi vurderer, at et sådant system kan udvikles og implementeres inden for 18 mdr. og på et senere tidspunkt, kan danne grundlag for drivhusgasafgifter på husdyrgødning, der ikke udsluses hyppigt.

Baggrund: hyppig udslusning af gylle i kombination med enten 1) biogas 2) lavdosis forsuring i gylletanke eller 3) metan afbrænding fra gylletanke/gødningshus kan nedbringe landbrugets metan-udledninger fra gylle markant.

Effekt: På baggrund af AU virkemiddelkatalog, forventes det, at man kan lade en række kvæg-fjerkræ- og so/smågrise stalde omfatte af et krav om hyppigere udslusning af husdyrgødning. I 2024 kunne man lade de so-smågrise stalde, hvor dette lader sig gøre, inkludere i allerede eksisterende ordning. Dernæst nogle af kvægstaldende og sidste fjerkræstaldende.

På baggrund af estimaterne i virkemiddelkataloget vurderes, at man vil kunne have en effekt i 2024 på 0,2 mio. tons CO₂e, 0,4 i 2025 og siden 0,6 mio. tons CO₂e i 2026.

Brug af nitrifikationshæmmere

Virkemiddel: Krav om tilsætning af nitrifikationshæmmere til alt organisk gødning, der udbringes på konventionelt drevne marker i Danmark. Omkostningen vurderes at være omkring 200 kr./ha, hvilket anses for at være håndterbart for landmændene økonomisk. Hvis man ønsker at kompensere landmændene, så kunne man indrette en bioordning (eco-scheme) til dette. Nitrifikationshæmmeres effekt på øget kvælstofudnyttelse øger selvstændigt deres værdi for landmænd.

Baggrund: Nitrifikationshæmmere reducerer lattergasudviklingen og derved emissionen fra marker gødet med organiske gødninger med forventeligt minimum 40%.

Der er udtrykt bekymringer om påvirkningen af mikroorganismer i jorden og jordboende dyr ved brug af nitrifikationshæmmere. Der er dog gennemført mange udenlandske undersøgelser af dette, der ikke giver anledning til bekymring og de første 2 års erfaringer fra et dansk projekt (der i år går ind i sit 4 år), viser, at effekten var

mindre end pløjning og harvning. Der er heller ikke funder rester i grundvandet af i Danmark tilladte nitrifikationshæmmere. Disse stoffer kan inkluderes i grundvandsovervågningen og varsling for pesticidudvaskning (VAP) programmet.

Effekt: I 2024 burde der være aktivitetsdata for den brug af nitrifikationshæmmere, der allerede sker i dag, og de kunne inkluderes i de nationale emissionsopgørelser. Dertil kunne eksisterende forsøg (drevet af Danish Crown mfl.) forsætte i 2024. Dette vil sandsynligvis give tæt på 0,1 mio. ton CO₂e. Dette kunne suppleres med krav til alt kvæggylle (der hvor brugen er mest udbredt i dag) i 2025 skal tilføres nitrifikationshæmmere og siden al gylle i DK i 2026.

Øget brug af nitrifikationshæmmere kan forventeligt give 0,1, 0,3 og 0,5 mio. ton CO₂e i 2024-2026.

Fodertilsætning til malkekvæg

Virkemiddel: Krav om fodertilsætning til konventionelle malkekvæg, der reducerer udledningerne af metan fra fordøjelsen. Dette krav kan støttes af en bio-ordning, der understøtter brugen af fodertilsætning.

Dette som supplement til blandt andet Arlas omprioriteringsbidrag for at sikre det nødvendige incitament til udbredelse af fodertilsætning. Bio-ordningen behøver ikke at kompensere hele udgiften for mælkeproducenterne.

Baggrund: Ved brug af enten fodertilsætningsstoffet Bovaer eller øget fedt i foderrationen reduceres den enteriske metanproduktion fra koens vom. Effekten er større for Bovaer, men det er omkostningerne også.

Arla og Seges gennemfører et stort forsøg for fodertilsætning, hvorfra der forventes resultater i slutningen af 2023. Det anbefales at gennemføre krav hurtigst muligt. Der er dog alene indregnet en effekt fra 2025.

Effekt: Med en konservativ vurderet gennemsnitlig effekt på 15% af fodertilsætning, vil der med en udledning af enterisk metan fra malkekøer på ca. 2,25 mio. ton CO₂e kunne reducere metanudledning med 0,3 mio. ton CO₂e i både 2025 og 2026.

Fælles for landbrugstiltagene gælder, at det kan være vanskeligt at få effekterne godkendt til indberetning i FN-systemet.

CONCITO anbefaler at virkemidlerne bør kunne tælle ift. opfyldelse af nationale klimamål, hvis der foreligger solid videnskabelig dokumentation for deres effekt. Dette bryder med klimalovens tekst om at danske klimamål opgøres ud fra FN metode, men langsomme godkendelsesprocesser i FN-systemet bør ikke blokere for tiltag med reel klimaeffekt.

Opgradering af biogas, der i dag bruges til elproduktion

Virkemiddel: Fjern barrierer for at opgradere biogas, der i dag anvendes til elproduktion. Og øg afgift på uforbrændt metan.

Baggrund: En del af Danmarks biogasanlæg anvender deres gas til elproduktion i dag. Klimafremskrivningen antager at en del af anlæggene vil konvertere frem mod 2030 svarende til 0,15 mio. tons.

CONCITO anbefaler, at der sættes turbo på denne konvertering, da gassen har større klimamæssig gavn i gassystemet og elektriciteten kan produceres på baggrund af vindkraft og solceller.

Motoranlæggene udleder typisk en del uforbrændt metan, hvilket gør at en højere afgift her vil tilskynde økonomisk til en konvertering.

Effekt: CONCITO skønner at en større del af anlæggene kan konverteres og tidligt. Så effekten bliver 0,1 mio. tons i 2024 og 0,15 i 2025 og 2026.

Elektrificering af biogasanlæg

Virkemiddel: Højere afgifter på brug af fossil gas til biogasanlæg, krav om modregning i støtte ved brug af fossil gas til procesenergi og/eller støtte til etablering af elektriske teknologier på biogasanlæg.

Baggrund: Danske biogasanlæg bruger cirka 11 pct. af deres produktion af gas i produktionen. Bl.a. som procesenergi ved opgradering af biogas til naturgaskvalitet. Biogasanlæggene bruger i dag fossil gas til dette formål og betaler den relativt

lave CO₂ afgift af deres udledninger.

Energistyrelsen har oplyst at elektrificering af anlæg kan give et bidrag til 2025-målet på op til 0,08 mio. tons.⁴ Det er dog under antagelse at 38 % af gassen er grøn. Da marginale ændringer i forbruget ikke påvirker produktionen, vil den frigivne grønne gas kunne fortrænge anden fossil gas, hvorfor den potentielle besparelse bliver 0,13 mio. tons.

Effekt: CONCITO skønner groft, at udledningerne kan reduceres med 0,05 mio. tons i 2025 og 0,1 mio. tons i 2026 ved elektrificering.

Hurtigere implementering af CO₂ afgift

CO₂ afgiftsforhøjelserne vedtaget med Grøn skattereform indfases gradvist fra 2025. I 2024 betaler industrien en energiafgift på 8,7 kr./GJ, hvilket er 4,2 kr./GJ højere end EU's minimumssats. Merafgiften svarer til 75 kr./ton CO₂ for naturgas. Elproduktion er fritaget for denne CO₂ afgift.

Ved at omlægge denne afgift til en CO₂ afgift allerede i 2024 holdes industriens omkostninger neutrale (hvis de bruger gas), men til gengæld gøres elproduktion dyrere, hvilket vil påvirke økonomien for særlig kulkraft.

En CO₂ afgift på elproduktion i 2024 vil gøre særligt kulkraftvarme og kondensdrift på Nordjyllandsværket mindre attraktiv, hvilket kan føre til et betydeligt fald i udledningerne.

Effekt: Hvor stor effekten vil være på kulbaseret elproduktion, afhænger kraftigt af udviklingen i markedspriser og vejrforhold. CONCITO skønner *med betydelig usikkerhed*, at en fremrykket CO₂ afgift kan reducere driftstiden i 2024 fra godt 6.000 fuldlasttimer til 5.000 fuldlasttimer svarende til 0,4 mio. tons CO₂. Hertil kommer en mindre effekt af en højere CO₂ afgift på øvrige dele af energisektoren.

Kulafgift på rumvarme

Virkemiddel: Hæv energiafgiften på kul med 42 kr./GJ.

Baggrund: Kul og naturgas betaler i dag samme energiafgift på trods af, at kul udleder væsentligt

⁴ <https://www.ft.dk/samling/20211/almdel/kef/spm/465/svar/1906799/2620634.pdf#page=3>

mere CO₂ end naturgas. Ved at indføre en kulafgift på 42 kr./GJ, vil kul og naturgas blive ligestillet.

Det vil tilskynde til en reduktion i kulforbruget på den korte bane. Det er alene Nordjyllandsværket, der forventes at fyre med kul i 2024-2026. En afgift kan reducere driftstiden på anlægget og tilskynde til øget brug af overskudsvarme.

Effekt: CONCITO vurderer under betydelig usikkerhed, at en kulvarmeafgift vil føre til en reduktion i udledningerne fra Nordjyllandsværket med 0,2 mio. tons i 2025 og 0,1 mio. tons i 2026, hvor forbruget af kul allerede er forudsat at falde betydeligt i KF23.

Højere afgift på rumvarme

Virkemiddel: Forøg afgiften på rumvarme med 100 kr./ton.

Baggrund: Højere priser på varme fra fossile brændsler vil tilskynde til adfærdsendringer og hurtigere investeringer i energibesparelser og konverteringer bort fra fossil opvarmning.

Effekt: 0,1 mio. tons jf. klimaprogrammet.

Biobrændstoffer bør ikke være en del af løsningen

Regeringen har i sit oplæg til 2025-målopfyldelse foreslået at lukke mankoen ved brug af biobrændstoffer. Det vil CONCITO gerne fraråde af følgende årsager:

1. Klimaeffekten er tvivlsom
2. Det er for dyrt
3. Det er utilstrækkeligt til at lukke hullet
4. Det er ikke den langsigtede løsning

Det er bredt anerkendt, at klimaeffekten ved 1. generations biobrændstoffer baseret på fødevarer er tvivlsom, ligesom det bidrager til at presse den globale fødevarerforsyning.

Aftalen om vejtransport indebar, at der løbende skulle ske en udfasning af 1. g. biobrændstoffer og at der hurtigst muligt og ikke senere end i

2025, skulle indregnes såkaldte iLUC faktorer, der tager højde for klimabelastningen ved ændret arealanvendelse, når der blev brugt afgrøder til brændstof⁵.

Regeringen har i sit udspil ikke lagt op til at indføre sådanne krav, hvilket skaber yderligere tvivl om klimaeffekten ved tiltaget. Selv 2. generations biobrændstoffer baseret på affaldsprodukter er problematiske. Når prisen på 2.g. biobrændstoffer bliver meget høj kan det skabe incitament til at anvende input, der ikke er reelle restprodukter, hvilket fører til, at også 2.g. biobrændstoffer har tvivlsom klimaeffekt.

Samtidig er biobrændstoffer dyre. HVO100, der er det diesel-lignende biobrændstof, der er på markedet i dag sælges til en pris på ca. 20 kr./liter diesel ekskl. afgifter og moms, hvilket er næste tre gange dyrere end end fossil diesel⁶. Det giver en skyggepris på ca. 4.700 kr./ton, selv hvis HVO100 betragtes som klimaneutralt. Dette er markant dyrere end stort set alle andre klimatiltag.

Hvis man ville opnå 2,4 mio. tons reduktion alene gennem brug af biobrændstoffer – og der ikke var nogen efterspørgsel-effekt pga. dyrere brændstof - ville iblanding med ovenstående skyggepris alene medføre en regning på 11 mia. kr. om året. Det forudsætter samtidig at det er muligt at skaffe så store mængder biobrændstof. En rapport fra det norske miljødirektorat skønner at verdens produktionskapacitet af avanceret biobrændstof vil nå 20 mia. liter i 2025⁷. Danmark ville skulle bruge knap 1 mia. liter eller 5 pct. af verdensmarkedet for at dække mankoen på 2,4 mio. tons reduktioner fra biobrændstof alene. Der er dermed risiko for, at Danmark med en øget efterspørgsel på kort sigt blot vil overbyde andre på verdensmarkedet, der i stedet vil dække deres forsyning med 1. generations biobrændstoffer eller køb af fossilt brændstof.

Samtidig står det klart, at biobrændstoffer ikke er den langsigtede løsning i vejtransporten, der skal elektrificeres. Dermed bidrager øget iblanding af biobrændstoffer eller øget brug af biogas i transportsektoren ikke til den langsigtede omstilling.

5 https://fm.dk/media/18511/aftale-om-groen-omstilling-af-vejtransporten_a.pdf#page=5

6 <https://www.q8.dk/erhverv/priser/>

7 <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1837/m1837.pdf#page=4>

3. PRINCIPPER FOR GOD KLIMAPOLITIK

Efterlevelse af mål er helt afgørende

For at leve op til ambitionen om at være et grønt foregangsland er det afgørende, at Danmark ikke blot sætter ambitiøse klimamål, men også lever op til dem. Det sikrer troværdigheden om fremtidige mål for både danske aktører og vores omverden, når det kan ses, at der er politisk vilje bag de høje ambitioner.

Klimaloven gør det lovbunden at leve op til målene og regeringen har meldt klart ud, at de klimamål vi sætter os, har den tænkt sig at leve op til.

Inkluder en buffer, der sikrer, at klimamål opfyldes med stor sandsynlighed

De nuværende udfordringer med at opfylde 2025-klimamålet skyldes, at regeringen og Folketinget har ført en klimapolitik, der sigter efter kun lige akkurat at opfylde målene. Den førte politik har ikke efterladt en buffer. I kombination med optimistiske effektvurderinger og tidsplaner har det vist sig at give bagslag. Det begrænser de mulige virkemidler og resulterer i en mindre omkostningseffektiv klimapolitik, hvor dyre tiltag er nødvendige i sidste øjeblik.

Frem mod 2030-målet (der reelt er et mål for 2029-2031), bør der pejles mod at sikre en buffer i målopfyldelsen.

Hertil skal der bruges en buffer for at håndtere usikkerheder på effektskøn, så man kan træffe politiske beslutninger, der giver høj sandsynlighed for målopfyldelse og ikke blot en politik, der som i dag tager udgangspunkt i vi med 50 % sandsynlighed lever op til målet. Det kræver, at usikkerheden ved tiltag italesættes, så det står klart, hvor stor variation i reelle udledninger, der kan forventes, når man når frem til mål-årene. Det skal fremhæve, hvor stor en buffer, der er brug for for at leve op til målene med stor sikkerhed.

Tidlig handling giver omkostningseffektiv politik

Læren fra den nuværende proces omkring 2025-målet viser med al tydelighed det afgørende i at komme tidligt i gang med store reduktioner. Det giver stor fleksibilitet i målopfyldelsen og mulighed for at bruge de mest omkostningseffektive tiltag. I takt med, at måleperioden nærmer sig, snævrer handlerummet ind og man mister nogle af de billigste tiltag. Fx er muligheden for at reducere udledninger gennem investeringer i bedre teknologi begrænset med kort aftræk.

Der er også en tendens til at undervurdere, den tid det tager fra et tiltag vedtages og til det kan få effekt på udledninger. En hurtig klimaindsats er også ofte kun mulig, når forberedende arbejde igangsættes så tidligt som muligt. Det gælder både det analytiske arbejde som fx ekspertkommissioner og tekniske arbejder som screening af areal til udbygning af sol- og vindkraft og undergrund til CO₂ lagring. Sent igangsat forberedende arbejde bør ikke blokere for politisk handling. Fx kan regulering af landbruget og højere afgifter på diesel ikke afvente konklusioner fra ekspertgruppen for grøn skattereform, da handlingen i så fald vil komme for sent.

Træf store beslutninger

Ligesom det tager tid at implementere de tekniske løsninger, tager lovgivning og regulering også tid.

Adskillige af de politiske aftaler, der er indgået har vist sig utilstrækkelige og flere indeholder beslutninger om, at aftaler skal genbesøges for at evaluere om man er på rette spor, men ofte så sent, at det vil være vanskeligt at lave større justeringer, der får effekt ift. klimamålene.

Embedsværket og Folketinget har begrænset kapacitet til at processere politiske forslag, hvilket gør, at forslag, der kun giver begrænsede reduktioner, reelt kan blokere eller udskyde mere effektiv politik.

Pga. manglende politisk handling indtil nu, er der, som denne analyse peger på, behov for at genbesøge en lang række områder for at få flere reduktioner og leve op til 2025-målet. Den opgave kunne have været mindre eller undgået, hvis aftalerne fra starten havde været mere ambitiøse.

Beslutninger skal pege i langsigtet retning

For at være et grønt foregangsland skal Danmark vise vejen mod en langsigtet fornuftige omstilling. Det gør vi ved at sigte mod de løsninger, der passer ind i fremtidige klimamål og bidrager til fornuftig omstilling på globalt plan.

Der er derfor ikke tid til "blindgyder" og overgangsløsninger som fx biobrændstoffer i vejtransporten.

Konsistens mellem fremskrivninger og effektvurderinger

Som beskrevet i afsnittet om grænsehandel med diesel er det uholdbart, hvis effektvurderinger og fremskrivninger ikke anvender samme metode.

Samtidig er det dog også vigtigt, at den nyeste viden bringes i spil. Hvis der på tidspunktet for fremskrivning eller effektvurdering foreligger et nyt vidensgrundlag, bør det sikres, at både fremskrivninger og effektvurderinger opdateres med denne viden.

Transparens om forudsætninger og effektvurderinger

Transparens om forudsætninger er altafgørende for, at alle aktører kan spille konstruktivt ind i dialogen om klimapolitikken. Det gælder både for antagelser om hvordan verden udvikler sig i fraværet af ny politik og effektvurdering af virkemidler.

Klimafremskrivning og -status giver med sine mange baggrundsnotater og bagvedliggende regneark et godt indblik i hvilke forudsætninger, der er anvendt i fremskrivningerne.

Omvendt indeholder klimaprogrammets virkemiddelkatalog kun begrænset dokumentation for, hvordan effekt- og omkostningsskøn er fremkommet.

Antagelser for omverdenen bør være i overensstemmelse med globale aftaler

Statens analyser tager udgangspunkt i scenarier for omverdenens udvikling, der ikke er i overensstemmelse med hverken Paris-aftalen eller EU's klimamål. Det drejer sig om brugen af det såkaldte *STEPS* scenarie for IEA, der forudsætter, at verden fortsætter et højt forbrug af fossile brændsler og verden bliver 2,6 grader varmere. Det fører til, at prisen på fossile brændsler overvurderes. Og det drejer sig om scenariet *National Trends* fra ENTSO-E, der ikke er i overensstemmelse med EU's klimamål og dermed undervurderer behovet for grøn strøm.

Det bør hurtigst muligt ændres for at få retvisende fremskrivninger og økonomiske vurderinger til brug for klimapolitikken, der tager højde for, at prisen på fossile brændsler vil falde og efterspørgslen på grøn strøm vil stige, når vores omverden også gennemfører en grøn omstilling.¹

¹ <https://concito.dk/concito-bloggen/dansk-energi-klimapolitik-bygger-paa-sort-analysefundament>

CONCITO

DANMARKS GRØNNE TÆNKETANK

CONCITO er en uafhængig tænketank, der formidler klimaviden og -løsninger til politikere, erhvervsliv og borgere. Vores formål er at medvirke til en lavere udledning af drivhusgasser og en begrænsning af skadevirkningerne af den globale opvarmning.

info@concito.dk

Læderstræde 20,
1201 København K

www.concito.dk